

Naam _____ Klas _____

griezelverhalen

science-fiction en
fantasie

sprookjes

Hocus pocus ...
magische verhalen

Les 2 Ik kan in een verhaal de verhaallijn en de hoofdpersonages ontdekken. Ik kan aanduiden wat fantasie is.

Wat is de titel van het boek?

Wie is de schrijver?

Wat weet je al over heksen?

Een heks kan mensen of dieren betoveren.
Een heks kan mensen ook genezen met kruiden.
Ze vliegt door de lucht op een bezem.
Vroeger geloofden de mensen dat heksen andere mensen kwaad deden.
Nu vind je een heks vaak in sprookjes of verhalen.
Met carnaval verkleeden mensen zich soms in een heks.

Heksje Lily, de draak en het magische boek

Schrijver Knister

Tekenaar Birgit Rieger

'Ik **ben verdwaald**', antwoordt het meisje met een hoge stem. 'Ach, arm kind. Wat moeten we daaraan doen? Kom eerst maar eens binnen', stelt Surulunda voor. 'Daarna zien we wel verder.' Hektor **grijpt zijn kans** en glipt snel achter hen aan. Er komt niet elke dag iemand langs, hier midden in het Duisterwoud. Misschien biedt Surulunda haar gast wel iets lekkers aan ... Dat wil Hektor in geen geval missen. Het meisje kijkt verbaasd naar binnen. Hektor **wurmt zich** langs haar de kamer **binnen**. Hij kent het hier op zijn duimpje. Hij kent het **door en door**.

1 Denk na.

Wat wil Hektor in geen geval missen?

2 Vul onder de tekeningen van de hoofdpersonages de juiste naam in.

3 Zeg het met een woord uit de tekst.

Het meisje is haar weg kwijt. Het meisje is _____.

Hektor springt snel naar binnen. Hektor _____ snel naar binnen.

Er komen weinig mensen in het Duisterwoud. Er komt _____.

'Ik zet een kopje thee voor ons', zegt Surulunda, die blij is dat ze een gast heeft om voor te zorgen. 'Ga toch zitten.' Ze wijst naar de glazen tafel, waar vier vreemde stoelen rond staan. Het meisje gaat op een groene stoel van olifantenbamboe zitten. Surulunda drentelt wat heen en weer. Ze vindt de **fluitketel** onder een stapel **lila** theedoeken en vult hem met water. Hektor weet al wat er nu komt.

Surulunda houdt de ketel voor zijn neus en verveeld laat hij een enorme vuurstoot uit zijn bek ontsnappen. Het water kookt meteen. **In een oogwenk** is de thee klaar.

4 Denk na.

Hoe zou jij het water voor de thee koken?

'Dus je bent verwaald', zegt Surulunda. Ze gaat bij het meisje aan tafel zitten. 'Wees blij dat je hier bij ons terecht bent gekomen. Voor hetzelfde geld was je recht in de armen van de boze tovenaar Hieronymus gelopen.'

'Hieronymus?' fluistert het meisje. 'Dat klinkt als de naam van een machtige tovenaar.' 'Tja, dat wil hij graag zijn', vertelt Surulunda. Ze roert in haar dropthee. 'Maar hij kent slechts enkele armzalige tovertrucs. Hij kan bijvoorbeeld een paar minuten een andere gedaante aannemen. Hij vindt het geweldig om als spook kleine kinderen de stuipen op het lijf te jagen. Of hij maakt zich onzichtbaar en laat dan stiekem oude mensen struikelen. Kinderachtig en gemeen, als je het mij vraagt.'

5 Denk na.

Vind jij de tovenaar ook gemeen? Waarom?

'Je vergeet nog wat. Dat hij het op jouw toverboek gemunt heeft', bemoeit Hektor zich ermee. 'Natuurlijk!' lacht Surulunda. 'Dat zou hij graag willen hebben. Hij wil met de hulp van het boek een machine bouwen om heel de wereld te **beheersen**. Dat is zijn droom ...

O, ik bedenk opeens dat ik nog een taart heb. Ik ga die snel halen.' Ze loopt de kamer uit. Hektor likt over zijn lippen. Precies waar hij op hoopte: Surulunda trakteert op taart. Zou het kastanjetaart zijn of bosbessentaart?

6 Vul in.

Waar denkt Hektor steeds aan? _____

7 Vul onder de tekening van het nieuwe hoofdpersonage de juiste naam in.

**8 Onderstreep in de tekst één zin die zeker fantasie is.
Omkring in de tekst een zin die echt gebeurd kan zijn.**

9 Onderstreep in de tekst hoe het kleine meisje zich voelt als ze voor de deur van Surulunda staat.

blij - woedend - opgewekt - ongerust

beheersen
door en door
de fluitketel
in een oogwenk
lila
verdwaald zijn
zich binnen wurmen
zijn kans grijpen

regeren, de baas zijn over ...
helemaal
ketel die fluit wanneer het water kookt
heel vlug
paars
de weg kwijt zijn
met veel moeite binnendringen
van de gelegenheid gebruikmaken

10 Kies het juiste antwoord. Duid aan met een kruisje.

Hoe staat in de tekst dat de tovenaar de kinderen bang maakt?

- Hij zingt spookliedjes.
- Hij jaagt de kinderen de stuipen op het lijf.
- Hij doet ze beven.
- Hij laat de kinderen bibberen.

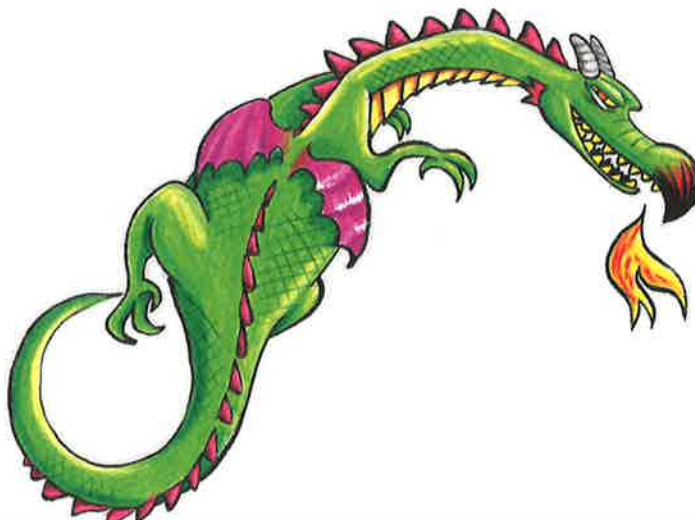
Aan welke taart denkt Hektor?

- aardbeientaart
- appeltaart
- bosbessentaart
- rijsttaart

Wat vindt Surulunda van de tovenaar Hieronymus?

- Ze vindt hem moedig en vriendelijk.
- Ze vindt hem kinderachtig en gemeen.
- Ze vindt hem saai en zwak.
- Ze vindt hem leuk en knap.

11 Vul dit verslag in.

Zou je het hele boek willen lezen?
Schrijf hieronder waarom je dit boek wilt lezen.

Vertel in enkele zinnnetjes wat je nu weet over Hektor.

Schrijf hier enkele zaken op die je ziet in het huis van Surulunda.

Wat vind je van dit verhaaltje? Omkring één of meer woorden.

saai , spannend grappig mooi tof
leuk droevig vervelend afgezaagd

Les 3 Ik kan een verhaal, waarvan ik het begin ken, verder schrijven.

Vul de informatie uit het verhaal aan.

Waar speelt het verhaal zich af?

Wie speelt er mee?

Wat is er al gebeurd?

Wat is het probleem?

Waar speelt het verhaal zich af?

Wie speelt er mee?

Wat is er al gebeurd?

Wat is het probleem?

2 Hoe kan het verhaal verder lopen? Vul enkele ideetjes aan.

3 Welk verhaal kies je om verder te schrijven? Omkring de tekening.

4 Schrijf het verhaal verder.

Les 4 Ik kan de stam en de infinitief van een werkwoord gebruiken. Ik weet of een werkwoord nu of toen wordt gebruikt.

15

1 Kijk goed wie het doet en onderstreep de juiste vorm van het werkwoord.

De tovenaar kent enkele tovertrucs.

Ik **kent** **kennen** **ken** enkele tovertrucs.

De heksen **kent** **kennen** **ken** enkele tovertrucs.

Verleden jaar **kent** **kennen** **ken** **kende** de tovenaar nog enkele tovertrucs.

2 Vul de ik-vorm aan om de stam te vinden.

Hektor grijpt zijn kans. Ik _____ mijn kans.

Glimlacht Surulunda naar het meisje? _____ ik naar het meisje?

De heks vult het keteltje met water. Ik _____ het keteltje met water.

De tovenaar maakt zich onzichtbaar. Ik _____ me onzichtbaar.

3 Deze zin staat in de tegenwoordige tijd (nu).

Schrijf het werkwoord in de verleden tijd (vroeger).

16

Surulunda **gaat** aan tafel bij het meisje zitten.

Gisteren _____ Surulunda aan tafel bij het meisje zitten.

Hektor **laat** een vuurstoot uit zijn bek ontsnappen.

Verleden week _____ Hektor een vuurstoot uit zijn bek ontsnappen.

Het meisje **wandelt** naar het huisje van de heks.

Vorig jaar _____ het meisje naar het huisje van de heks.

Les 6 Ik begrijp wat er gebeurt in het poppenkastverhaal en ik weet wat de hoofdpersonages doen.

Verliefd op een heks

Schrijver Sheila de Pauw

HEKS: Goedemorgen kinderen. Ik wil **me** even **voorstellen**. Ik ben de heks. Weten jullie dat er nog nooit iemand verliefd op mij is geworden? Er is helemaal niemand die mij mooi en lief vindt. Iedereen vindt mij juist lelijk en slecht. Wat zou ik daar nou aan kunnen doen? Hebben jullie een **idee**, kinderen? Wacht eens even. Ik heb al een plannetje. Thuis heb ik nog een paar oude toverboeken liggen. Misschien staat daar iets in. Het is natuurlijk wel lang geleden

dat ik heb getoverd. Maar met de juiste **toverspreuk** moet het toch lukken. Ik ga gauw naar huis om te kijken. Tot ziens kinderen.

(Heks gaat af, Jan komt op.)

JAN: Hallo lieve kinderen. Wat is het vandaag toch een prachtige dag. Ik ga even wandelen naar de vijver. Mijn buurman is daar aan het vissen en ik ga kijken of hij al wat heeft gevangen. Ik zie jullie later nog wel. Daag.

(Jan gaat af, Heks komt op.)

HEKS: Zo kinderen, hier ben ik weer. Mijn plannetje gaat lukken. Ik ben naar huis gegaan en ik heb in mijn toverboeken **gesnuffeld**. Daar ben ik het **recept** tegengekomen van een toverdrankje. Iedereen die van dit toverdrankje drinkt, wordt verliefd op mij. Het drankje heb ik al gemaakt. Nu moet ik alleen nog iemand vinden die met mij naar huis wil gaan, zodat ik hem ongemerkt het drankje kan laten drinken. Ik doe dan net of het koffie is. Natuurlijk zit er een beetje toverdrank in de koffie. Spannend hé. Ik zie daar Jan Klaassen in de verte. Die moet met mij mee naar huis en als eerste van mijn drankje drinken. Ik ga mij verstoppen.

1 Geef de heks goede raad: Hoe kan ze zich mooi en lief maken?

2 **Onderstreep** in de tekst de zin die zegt waarom Jan naar de vijver gaat.

3 **Omkring** in de tekst de zin die zegt wat er gebeurt als iemand van de toverdrank drinkt.

4 Noteer hier wat jij in het toverdrankje zou doen:

_____ en _____

(Heks gaat af, Jan komt op.)

JAN: Wel kinderen, mijn buurman is al weg. Ik ga maar even bij hem thuis vragen of hij iets heeft gevangen.

(Heks komt op.)

HEKS: Goedemorgen Jan, Kom jij bij mij een kopje koffie drinken?

JAN: Wel heks, ik ben eigenlijk op weg naar mijn buurman. Een andere keer misschien.

HEKS: *(Boos)* Een andere keer. Een andere keer. Altijd zeg jij een andere keer, maar je bent nog nooit bij mij op de koffie geweest. Je kunt straks toch ook nog naar je buurman. Je hoeft niet lang te blijven. Eén kopje koffie maar. Alsjeblieft.

JAN: Nou goed dan. Heel eventjes maar.

(Jan Klaassen en de heks gaan beiden af en komen even later weer op.)

HEKS: Jan, ik ga een lekker kopje koffie voor je halen.

(Heks gaat af.)

JAN: Kinderen. Ik heb helemaal geen zin om hier bij die heks koffie te drinken. Ik drink straks gauw mijn kopje leeg en dan ga ik naar mijn buurman.

(Heks komt op met een kopje en geeft dit aan Jan.)

HEKS: Hier Jan, neem een **slokje** van mijn **overheerlijke** koffie.

(Jan neemt een slok en valt in slaap.)

5 Onderstreep de zin die zegt dat Jan niet lang bij de heks kan blijven.

6 **Waarom denkt de heks dat haar plannetje gaat lukken? Kruis aan.**

- Ze kreeg de toverdrank van een oude heks.
- Gisteren is het ook gelukt.
- Ze vond een recept in een oud toverboek.
- Ze kocht het drankje bij de tovenaar.

7 **Jan Klaassen drinkt een slok van de toverdrank en valt in slaap. Wat zal er volgens de heks gebeuren als hij terug wakker wordt? Kruis aan.**

- Hij gaat dood.
- Hij wordt ernstig ziek.
- Hij verandert in een kikker.
- Hij wordt verliefd op de heks.

8 **Zet deze zinnen in de juiste volgorde. Nummer ze van 1 tot 4.**

Jan Klaassen gaat een wandeling maken.

Jan neemt een slok en valt in slaap.

De heks vindt het jammer dat er niemand verliefd wordt op haar.

De heks nodigt Jan uit voor een kopje koffie.

het idee	voorstel om een probleem op te lossen
overheerlijk	heel lekker
het recept	uitleg over de bereiding van een gerecht
de slok	hoeveelheid die je in één keer slikt
snuffelen	nieuwsgierig doorzoeken
de toverspreuk	zin van toverwoorden
zich voorstellen	zeggen wie je bent

Les 7 Ik kan samen met een andere leerling een poppenkastverhaaltje schrijven.

Vul het verhaal aan.

Handwriting practice area with 20 horizontal lines and a vertical line on the left side.

Les 10 Ik kan zelf een poppenkastverhaaltje met twee poppen (her)schrijven.

Lined writing area for the story.

Les 8 Ik kan een deel van de zin vervangen. Ik kan informatie toevoegen of weglaten bij een zin.

1 Lees de zinnen.

Kleur wie of wat iets doet in de zin (het onderwerp) **groen**.

De heks doet toverdrank in de koffie.

De tovenaar zoekt het toverboek in de oude kast.

Het hondje kwispelt met zijn staart.

Glimlacht de Vogelverschrikker naar het meisje?

2 Het gekleurde deeltje zegt waar of wanneer iets gebeurt.

Zoek een ander zinsdeel dat ook zegt waar of wanneer iets gebeurt.

Waar? De oude tovenaar rust uit in zijn zetel.

Waar? De oude tovenaar rust uit _____.

Waar? Staat de Vogelverschrikker in de tuin?

Waar? Staat de Vogelverschrikker _____?

Wanneer? De heksen vliegen rond 5 uur met hun bezem door de lucht.

Wanneer? De heksen vliegen _____ met hun bezem door de lucht.

3 Voeg telkens nieuwe informatie toe aan de zin.

Kijk naar de vraag die vooraan staat.

Ik speel ...

Hoe? Ik speel _____.

Waar? Ik speel _____.

Met wie? Ik speel _____.

De heks maakt ...

Wat? De heks maakt _____.

Waar? De heks maakt _____.

Met wie? De heks maakt _____.

Les 9 Ik kan de hoofdfiguur van een verhaal vinden en zeggen wat die hoofdfiguur doet.

De tovenaars van Oz

Schrijver Frank L. Baum

1 Hij was niet grijs. Hij was een kleine zwarte hond met lang zijdezacht haar en kleine blauwe ogen die vrolijk fonkelden aan weerszijden van zijn grappige neus. Toto speelde de hele dag en Dorothy speelde met hem en was dol op hem.

Maar die dag speelden ze niet. Oom Henry zat op de drempel en keek bezorgd naar de lucht die nog grijzer was dan gewoonlijk. Dorothy stond in de deuropening met Toto in haar armen. 'Er komt een wervelstorm aan', riep ook Henry. 'Ik ga voor het vee zorgen.' Hij rende naar de stallen van de koeien en paarden. Toto sprong uit de armen van Dorothy en verschool zich onder het bed. Uiteindelijk kreeg Dorothy haar hond te pakken.

Maar toen gebeurde er iets vreemds. Het huis draaide twee of drie keer rond zijn as en verhief zich traag in de lucht. De grote druk van de wind tilde het huis hoger en hoger. De wind gierde afschuwelijk. Toto vond het niet prettig. Hij holde de kamer rond, dan weer hier, dan weer daar, luid blaffend. Halverwege bleef hij staan en spitste de oren.

1 Wie is de hoofdfiguur in dit stukje tekst? Kleur de juiste naam.

de heks	Toto	de tovenaars	de Vogelverschrikker
---------	------	--------------	----------------------

2 Vul in: welke figuren komen nog aan bod in dit stukje tekst?

_____ en _____

3 Hoe weet je dat Toto bang is? Markeer de zin in de tekst.

4 Hoe ziet Toto eruit? Omkring en vul aan.

Het is een grote / kleine hond.

De kleur van zijn vacht is _____.

2

‘Ach hemel,’ riep Dorothy, ‘bent u een echte heks?’

‘Ja, dat klopt,’ antwoordde het vrouwtje, ‘ik ben een goede heks en de mensen zijn dol op me. Ik ben niet zo machtig als de boze heks.’

‘Maar ik dacht dat alle heksen slecht waren’, zei het meisje dat een beetje bang was omdat ze oog in oog stond met een echte heks. ‘O nee, dat is een groot **misverstand**. Er waren maar vier heksen in het Land van Oz en twee ervan zijn goede heksen.’

‘Maar’, zei Dorothy nadat ze even nagedacht had. ‘Tante vertelde dat alle heksen gestorven waren, jaren en jaren geleden.’ De heks leek een poosje te overdenken en staarde met gebogen hoofd naar de grond. ‘Jij komt uit een **beschaafd** land. Dat is de reden. Ik geloof dat er in een beschaafd land geen heksen meer zijn, geen tovenaars. Maar weet je, het Land van Oz is nooit beschaafd geworden, omdat wij afgesneden zijn van de rest van de wereld. Daarom leven er hier nog heksen en tovenaars.’

**5 In dit stukje tekst komt een nieuwe figuur voor.
Kleur de naam van die figuur.**

de heks	Toto	de tovenaar	de Vogelverschrikker
---------	------	-------------	----------------------

6 Kruis het juiste antwoord aan.

De heks woont in ...

- het land van Oz. een beschaafd land.

Dorothy woont in ...

- het land van Oz. een beschaafd land.

7 Is de heks zoals Dorothy verwacht had? Kruis aan en leg uit.

- ja nee

3

Toen ze een paar kilometer gelopen had, wilde ze even rusten en klom op het hek langs de weg en ging daar zitten. Er was een grote graanakker achter het hek en niet ver daarvandaan zag ze een **Vogelverschrikker** die hoog op een paal was gezet om de vogels uit het koren te houden. Dorothy staarde naar de Vogelverschrikker. Zijn hoofd was een kleine zak, opgevuld met stro, en met ogen, een neus en een mond erop geschilderd om een gezicht voor te stellen. Een oude, puntige hoed was op dat hoofd gezet. De rest van het lichaam bestond uit een afgedragen en **vaalblauw** kostuum dat met stro was opgevuld. Aan de voeten zaten oude laarzen en de gestalte was opgetild met een paal die door de rug was gestoken.

Toen Dorothy naar het vreemde, geschilderde gezicht van de Vogelverschrikker keek, werd ze verrast omdat een van de ogen een trage knipoog aan haar gaf. Ze dacht dat ze zich vergist had, maar de gestalte knikte haar vriendelijk toe met zijn hoofd. 'Goeiedag', zei de Vogelverschrikker met een **schorre** stem.

8 Waarvoor dient een vogelverschrikker op het veld? Noteer.

9 Wat is er zeker fantasie in dit deeltje? Markeer in de tekst.

10 In dit stukje tekst komt een nieuwe figuur voor.
Kleur de naam van die figuur.

de heks	Toto	de tovenaar	de Vogelverschrikker
---------	------	-------------	----------------------

11 Welke vogelverschrikker past het beste bij de beschrijving in de tekst? Kruis aan.

Ze zagen een kleine, oude man met een kaal hoofd en een gerimpeld gezicht, die even verrast leek als zij dat waren. 'Wie bent u?' riep de houthakker. 'Ik ben Oz, de grote en verschrikkelijke,' zei het mannetje met bevende stem, 'maar sla me niet alsjeblieft.' Onze vrienden keken verbaasd. 'Wij dachten dat je groot, knap en verschrikkelijk was', zeiden ze. 'Nee, jullie zijn fout, ik ben een tovenaar, maar geen grote tovenaar.' 'Dan bent u een bedrieger', antwoordde de Vogelverschrikker. 'Precies!', verklaarde het mannetje alsof het hem genoeg deed. 'Ik ben een bedrieger.'

uit *De tovenaar van Oz*. © 2009 De Vier Windstreken, Rijswijk. Vertaald door Ernst van Altena

12 In dit stukje tekst komt een nieuwe figuur voor.
Kleur de naam van die figuur.

de heks	Toto	de tovenaar	de Vogelverschrikker
---------	------	-------------	----------------------

13 Hoe dachten de vrienden dat de tovenaar eruit zou zien?
Noteer drie woorden.

14 Hoe ziet de tovenaar er echt uit? Duid aan in de tekst.

aan weerszijden	aan beide kanten
beschaafd	ontwikkeld
fonkelen	glinsteren, blinken
halverwege	op de helft van een afstand, halfweg
het misverstand	vergissing
schor	rauw, hees
vaalblauw	verbleekt blauw
de vogelverschrikker	grote pop in een veld om vogels weg te jagen
de wervelstorm	storm met wind die omhoog gaat en draait
zijdezacht	tornado, stormwind die omhoog gaat en draait

15 Vul de naam van de juiste figuur in. Kies uit:

de tovenaar — de Vogelverschrikker — het hondje Toto — de heks

Wie is het?

Het was een man met een kaal hoofd en een gerimpeld gezicht.

Hij is zwart, met zijdezacht haar en kleine ogen.

Ik ben een goed mens en de mensen zijn dol op mij.

Zijn hoofd was een kleine zak, opgevuld met stro.

Wie doet het?

Hij gaf een trage knipoog en knikte vriendelijk: _____

Hij zei met genoegens: 'Ik ben een bedrieger.': _____

Hij holde de kamer rond, dan weer hier, dan weer daar: _____

Ze staaarde met gebogen hoofd naar de grond: _____

Les 12 Ik kan de betekenis van een woord achterhalen.
Ik kan een synoniem en een tegenstelling geven.

1 De heks schreef enkele woorden of woordgroepen op een briefje. Zij begrijpt die woorden niet zo goed. Wij gaan haar helpen.

Hieronder lees je telkens de betekenis van een woord of woordgroep. Schrijf er het passende woord van het briefje van de heks bij.

Heel erg zacht: _____

Een figuur die de vogels verjaagt op het veld: _____

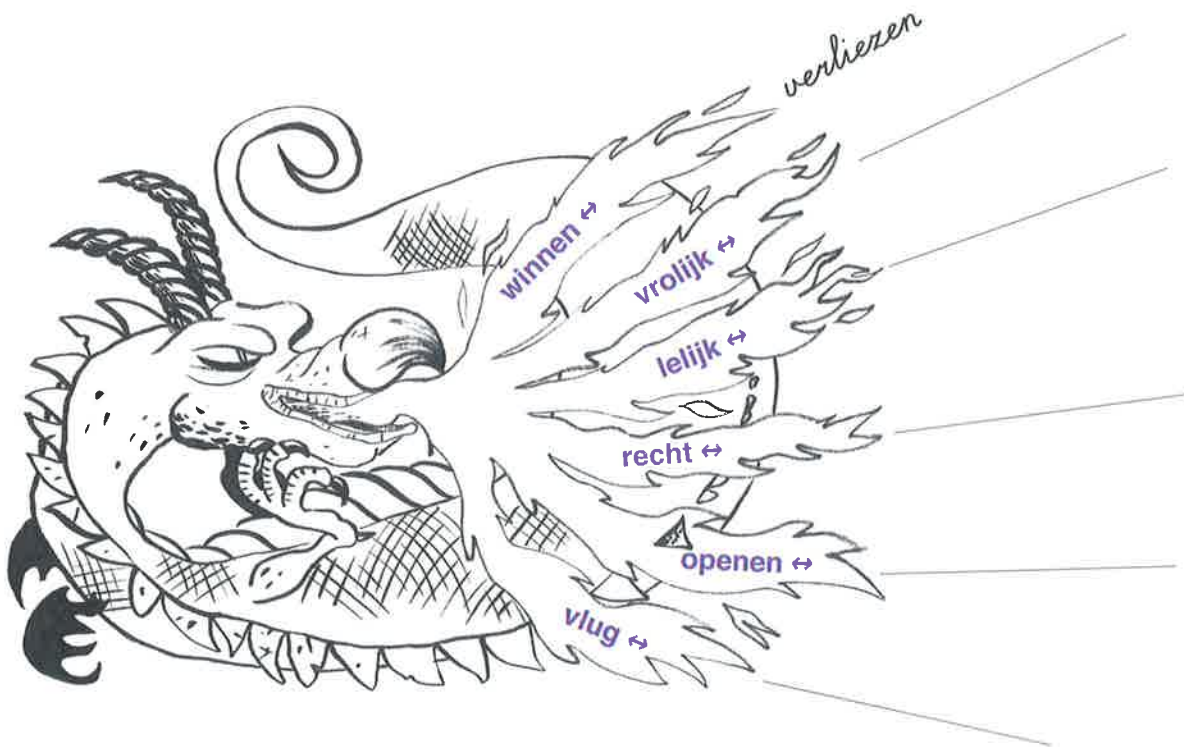
Heel snel: _____

Ik weet de juiste weg niet meer: _____

2 Verbind de woorden met dezelfde betekenis (synoniemen) met elkaar. Kijk naar het voorbeeld.

schor •
 een idee •
 een recept •
 een kabouter •
 een misverstand •
 een dwerg •
 hees •
 een plannetje •
 een vergissing •
 een voorschrift •

- 3 Uit de mond van de draak komen vlammen met woorden. Schrijf achter elk woord de tegenstelling. Kijk naar het voorbeeld.

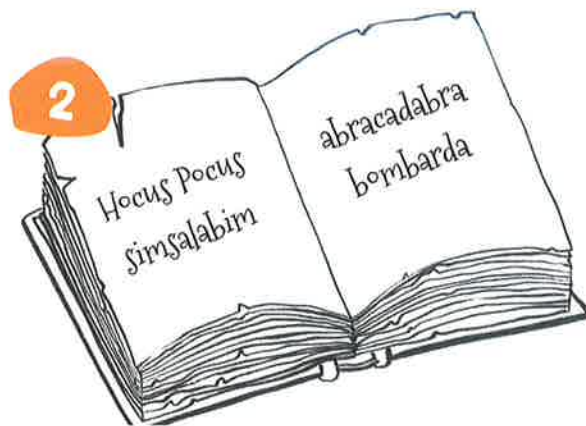
- 4 Dit maken we samen. Kijk goed en vul de ontbrekende woorden in.

kruidnagel kikkerdril

zwarte drop duiveltjeshaar

toverdrank

Hocus Pocus
Simgalabim

abracadabra
bombarda

spook trol elfje
draak

magische figuren

Fictie

zender
verteller
schrijver

bedoeling

Ik wil de
luisteraar of
lezer plezier
en spanning
bezorgen.

ontvanger
luisteraar
lezer

Ik kan het hoofdpersonage in
een verhaal aanduiden.

Ik kan in een verhaal aanduiden
wat zeker fantasie is.

Ik kan een synoniem en een
tegenstelling voor een woord
geven.

Ik kan een verhaal, waarvan ik
het begin ken, verder schrijven.

Ik weet wat er gebeurt in
een poppenkastverhaal en
kan samen met een iemand
anders een poppenkastverhaal
schrijven.

Ik kan een deel van een zin
vervangen en kan informatie
toevoegen of weglaten.

Ik kan de stam van een
werkwoord vinden. Ik weet of een
werkwoord in de tegenwoordige
tijd of in de verleden tijd moet.

EXTRA OEFENAANBOD OP

Herdruk 2018/1056 - Bestelnummer 60 1021 236
ISBN 978 90 4862 611 3 - KB D/2017/0147/113 - NUR 191
Verantwoordelijke uitgever die Keure, Kleine Pathoekeweg 3, 8000 Brugge
© Copyright die Keure, Brugge - RPR 0405 108 325

MIX
Papier van
verantwoorde herkomst
FSC® C009115

